Проблеми в екологічній царині торкаються інтересів людства на загальнопланетарному, глобальному рівнях. Визнання екологічного інтересу пріоритетним перед політичним, економічним і військовим відповідає загальнолюдським цінностям, тобто вищим цінностям життя і культури. Так екологія органічно пов'язується з моральністю; захист природи, захист навколишнього середовища - з гуманністю. Давній принцип «ахімси», як принцип благоговіння перед життям, виявляється визначальною основою у взаємовідносинах Людини, Суспільства і Природи як середовища мешкання людей.

Для подолання існуючих екологічних труднощів - необхідні істотні зміни в напрямках розвитку науки і техніки (реформування існуючих дисциплін глобальної екології, розробка нових методів і підходів до дослідження взаємовідносин людини і природи тощо), а також виробництва і управління.

Гармонізація взаємовідносин людини і природи необхідна не тільки у власне екологічному значенні. Вона важлива також і для розв'язання інших проблем. Екологічно виправдані рішення є в той же час і соціально-позитивними, оскільки сама людина і суспільство загалом є частиною природи в широкому значенні слова.

Чи буде здатне наше суспільство поставити свій розвиток в певні рамки, підпорядкувати його тим чи іншим умовам екологічного імператива? Відповідь на цс питання зможе дати тільки історія.

Омеляненко Т.
НТУ «ХПІ»

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИКИ

Розвиток світового виробництва, зростання кількості міського населенню, розширення глобальної інфраструктури, технічний розвиток цивілізації (еволюція і поширення інформаційних технологій в рамках технічного розвитку) неминуче призводять до збільшення енергоспоживання соціумом. Обмеженість і вичерпність природних енергоносіїв у поєднанні із використанням екстенсивних методів виробництва електроенергії утворюють ризики кризи розвитку світової цивілізації в умовах недостатності енергоресурсів, споживання яких визначається перш за все ступенем технічного, інтелектуального, економічного розвитку соціуму, що виходить за межі суто економічних категорій і потребує більш загального погляду на проблему крізь призму філософського мислення.

Електроенергія в першу чергу є економічним ресурсом, базовою галуз-

зю народного господарства будь-якої країни, виробництво й споживання якої підлягає дії економічних законів попиту і пропозиції. Разом з тим, враховуючи необмеженість людських потреб й обмеженість ресурсів, неможливість покриття потреб соціуму в енергії за рахунок альтернативних та відновлюваних джерел, політизованість інтересів світових гравців на ринку енергоресурсів призводять до ризиків техногенної катастрофи, що, з одного боку, зумовлене вичерпністю енергоносіїв, з іншого, гальмування екологізації виробництва й споживання електроенергії.

В філософському аспекті постає питання відношення окремо взягої людини до споживання електроенергії. Як правило, кінцевий споживач енергії не замислюється над процесами, що передували появі напруги в мережі його власного житла. Звідси виникає необхідність визначення терміну «культура споживання енергії». Так, під терміном «культура споживання енергії» нами розуміється сукупність ціннісних орієнтацій суб'єкта соціуму, що визначають схильність та алгоритм його дій, спрямованих на енергозбереження, освоєння екологічного мислення, активна соціальна позиція щодо передачі своїх знань іншим суб'єктам з метою зміни відношення щодо споживання енергії як кінцевої ланки усього ланцюга «виробництво - розподілення - постачання споживання».

Орієнтуючись на кількісні показники, розвиток сучасної енергетики можна вважати прогресивним: розширення мережі, нарощування потужностей, розробка та експлуатація природних копалин для виробництва електроенергії тощо. З іншого боку, такий шлях розвитку є регресивним з точки зору екологічності.

Формування екологічного мислення при розробці енергетичної стратегії країни має бути невід'ємною частиною системи цінностей кожного суб'єкта соціотехнічної макросистеми.

Підсумовуючи вищенаведене, варто зазначити, що для інтенсивного розвитку енергетики з філософської точки зору в першу чергу необхідно змінювати підхід до розуміння сучасних проблем енергетики. Окрім того, змін потребує відношення кожної людини до енергоспоживання.

Серед шляхів вирішення проблем розвитку сучасної енергетики слід зазначити перехід на енергозберігаючі технології як у побуті, так і у промисловості, через освоєння екологічного мислення, зайняття активної соціальної позиції, проведення просвітницької та агітаційної роботи щодо енергозбереження серед побутових та промислових споживачів.